

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

Diuisio in locos, Dicta, Ridicula, Fabellas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

ac coronæ tum ad utilitatem & communem & priuatam, tum etiã ad iucunditatem, relaxandosq; ab labore, ac curis animos. Tameſi lo-
cũ ipſi ſunt communes, & quod Cicero dicit, quibus è locis ridicula di-
cuntur, ex iſdem graues poſſunt duci ſententiæ, idem nos quoq; ſen-
timus, poſſe deduci quoq; et quæ dicta in ſpuratiam delabantur, atq;
ſcurrilitatem, & quæ in leporem, atq; urbanitatem, Alteri enim loci
& rebus, et uerbis modum ſtatuunt, alteri in riſum propendent atq;
ſcurrilitatem. Modus igitur hiſ accedere poteſt ac ratio, quo ſcurrilitas
omnis abſit iocantibus. Quod officium delectus eſt proprium tum in
rebus, tum in uerbis. Verum obſcenitas plerũq; eſt in uerbis, ſcurrili-
tas in uerbisq; potius, ſiquidem ſcurrile habetur, quem minime debeas
eum dictis laceſſere. Quando (ut eſt apud Ciceronem) quæ cadere poſ-
ſunt in quos nolis, quamuis ſint bella, ſunt tamen ipſo genere ſcurri-
lia. Nimis igitur ſalſe dicta, aculeataq; atq; in quos minime conue-
niat, ſcurrilia & ipſa ſunt. Poſſunt tamen & faceti homines in con-
ſeſſionibus, coronisq; ut qui referant quidem dicta, emiſſaq; ab alijs,
non ut qui ex ſe ſe dicant, ingerantq; in quempiam, quandoq; &
mordacia afferre in coetum, quaſi ea in memoriã reducant, idq; ex-
pli gratia, non tamen mordaciter, ſcurriliaq; minime ſcurriliter, ſci-
licet ut uerbis parcat, & geſtibus. Quod in referendis fabellis præ-
cipue uſuuenit, ut quæ in illis inſint turpia, explicentur non turpiter, in-
terdum uero innuantur, potius quàm dicantur.

Diuiſio in Iocos, Dicta, Ridicula, Fabellas.

Quæ quo expreſſius à nobis oſtendantur, ea partiemur in Iocos, in Di-
cta, in Ridicula, ac Fabellas. Totum autem ipſum genus eſt iocari. Io-
ca uero & dictis conſtant, & ridiculis, & fabellis, ac dicta quidem
alia lepida, alia ſalſa ſunt, alia & ſalſa ſimul et lepida, alia obſcena,
diſcacia, eaq; non unius generis, alia breuia, atq; ex uno tantum uer-
bo, alia è pluribus conſtituta. Sunt contra inepta quædam, inſulſa,
fatua, illepada, frigida. itaq; multimoda ipſa quidem ſunt, Ridicula
quoq; non unius ſunt naturæ, alia enim faceta ſunt, alia uero minime.
Itaq; ſpecies hæc indagatiõni huic noſtræ minus congruit, quippe qui
relaxationem quaeramus, quæ facitudinis eſt alumna. Fabellæ iucun-
diſſimæ ipſæ ſunt, atq; ad omne facietiarum genus accommodatæ, lo-
cisq; omnibus congruunt, ſi non fortatte temporibus, quanquam & tem-
poribus, & item perſonis, ſi delectus acceſſerit, Quarum duplex eſt
genus, unum quod ſumptum eſt à mutis animalibus in exẽplũ, qua-

les Aesopicae ferè sunt fabulae, & earum similes, aut à rebus minime sentientibus, ut ab herbis, arboribus, lapidibus. ut quæ in senatum Romanum introducta fuit contentio ueniris aduersus exactores pecuniæ uiritim conferendæ ad sacros quosdam ludos Athenis publice institutos. Alterum, quod siue fictum, siue uerum, uel ut uetus tamen uersatur in ore hominum, uel ut nouum refertur. His (ni forte displicuerit) addam quas aniles dicunt fabulas. quales sunt quæ narrantur ad cinas, atq; infantulorum uigilias, nam & hæ quoq; ubi res ipsa tulerit, afferre iucunditatem possunt. Ponenda quoq; uidentur in hoc ipso genere fabellarum, carmina, & quæ amatoria sunt, & quæ siue ludunt ad citharam, aut tibiam, siue ad uirtutem hortantur, afferunt enim quoquo modo delectationem auditoribus. Nam quid dicendum est de explicationibus historiarum? Quæ enim è re maior uoluptas afferrè honeste potest, quàm è relatione rerum gestarum? Itaq; per sepe etiam seria relaxationem in consessibus inducunt & laborum, & curarum. Sed hoc fortasse ad facetudinem minime spectauerit, etiam si spectet ad recreationem. De quibus ipsis deinceps quidem dicemus, etiam exemplis propositis.

FINIS.